

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 100/2021
28.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца СОЈА БОБ ДОО Лајковац, Телије бб, ул. Ибарски пут, чији је пуномоћник Милан Лазаревић, адвокат у ..., против тужених Јавно водопривредно предузеће СРБИЈАВОДЕ Нови Београд, Булевар уметности бр. 2а, чији је пуномоћник Драган Крајновић, адвокат у ..., Република Србија – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичка дирекција за воде и Фонд за санацију и заштиту од елементарних непогода, чији је заступник Државно правобранилаштво, Београд, са седиштем у Београду, ул. Немањина 22-26 и Општина Лајковац, чији је заступник заједничко правобранилаштво Града Ваљева и др. општина, Ваљево, ул. Карађорђева бр. 64, ради накнаде штете, вредност предмета спора 242.424,00 евра, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2474/19 од 02.07.2020. године, у седници већа одржаној дана 28.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2474/19 од 02.07.2020. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 2478/2018 од 08.02.2019. године, одбијен је тужбени захтев да се обавезу тужени да тужиоцу на име накнаде штете, настале 15.05.2015. године поплавом пекаре и млина, исплате износ од 242.424,00 евра са каматом коју одређује Европска централна банка почев од 20.05.2014. године до исплате, у динарској противвредности по курсу важећем на дан исплате, као неоснован, те је обавезан тужилац да на име трошкова парничног поступка првотуженом исплати износ од 322.500,00 динара, друготуженом износ од 232.500,00 динара и трећетуженом износ од 232.500,00 динара.

Допунским решењем Привредног суда у Београду П 2478/2018 од 11.06.2019. године обавезан је тужилац да првотуженом исплати на име трошкова парничног поступка износ од 322.500,00 динара у року од 8 дана од дана пријема писменог отправака пресуде, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2474/19 од 02.07.2020. године одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда, док је преиначено допунско решење, те је обавезан тужилац да првотуженом исплати износ од 243.072,61 динара, са законском затезном каматом од дана извршности решења до исплате, као и законску затезну камату на износ досуђених трошкова од 322.500,00 динара од дана извршности пресуде до исплате. У ставу трећем обавезан је тужилац да накнади трошкове другостепеног поступка првотуженом у износу од 12.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Против правноснажне другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију је изјавио тужилац, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Првотужени је поднео одговор на ревизију којим је оспорио ревизијске наводе тужиоца и предложио одбијање ревизије као неосноване. Тражио је накнаду трошкова за састав одговора на ревизију.

Испитујући побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11... 18/20) Врховни касациони суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису основани ревизијски наводи тужиоца да је битна повреда поступка учињена тиме што је првостепени суд одредио вештачење од стране вештака погрешне струке, противно упуту из другостепене укидне одлуке. Таквим ревизијским наводима суштински се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване нижестепене одлуке. Исто се односи и на наводе ревизије о оцени налаза вештака. Међутим, по одредби члана 407. став 2. Закона о парничном поступку, ревизија против побијане пресуде не може да се изјави због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Према утврђеном чињеничном стању на ком су засноване нижестепене пресуде, тужилац је 14.05. и 15.05.2014. године, услед поплаве, односно изливања реке Колубаре у Општини Лајковац, претрпео штету у пословном простору – млину и пекари. Штета је пријављена трећетуженом и од стране стручног лица процењена у износу од 242.420,00 евра, на основу чега је трећетужени тужиоцу признао право на бесповратну помоћ у износу од 240.000,00 динара. Током поступка је из налаза и мишљења вештака грађевинске струке са ужом специјалношћу хидротехничко и водноеколошко инжењерство, утврђено да корито реке Колубаре није било подобно да прими количину падавина која је у спорном периоду пала, те да би до плављења објеката тужиоца у сваком случају дошло, с обзиром да су постојећи насипи димензионирани према стогодишњој великој води, а маја 2014. године је била хиљадугодишња велика вода због обилних падавина које су превазишле хиљадугодишње тродневне суме, па постојећи насипи нису могли да изврше њихове одбрамбене функције. У поступку је утврђено и да би до поплаве дошло и да су изграђене пројектоване акумулације по пројекту Института „Јарослав Черни“ из 1964. године, али уз мању штету. Предмет тужбеног захтева је новчано потраживање тужиоца према туженима на име накнаде штете у укупном износу од 242.424,00 евра са

припадајућом каматом у динарској противвредности, за коју штету тужилац сматра да су одговорни тужени, јер нису у складу са законом вршили своја овлашћења и уредно одржавали речно корито и обалу реке Колубара.

На основу овако утврђених чињеница нижестепени судови су закључили да нема одговорности тужених за насталу штету, јер је иста настала као последица елементарне непогоде која има особине више силе и представља природни догађај који се није могао предвидети или спречити, па нема одговорности у смислу члана 177. став 1. и 172. Закона о облигационим односима. Нижестепени судови утврђују да током поступка тужилац није доказао да је услед пропуста органа било кога од тужених дошло до настанка штете код тужиоца, односно да нема доказа о узрочној вези између радњи или пропуштања тужених и настале штете, нити доказа о одговорности тужених, имајући у виду да се ради о елементарној непогоди која се није могла предвидети нити спречити, као и да основ одговорности не могу бити ни законске одредбе о одговорности за штету од опасне ствари или опасне делатности. Посебно другостепени суд закључује да је одлуком о проглашењу ванредне ситуације за територију Републике Србије („Службени гласник РС“ број 52/14), за територију Републике Србије проглашена ванредна ситуација због наступања елементарне непогоде – поплаве, а отклањање последица ове елементарне непогоде регулисано је Законом о отклањању последица поплава у Републици Србији, те наведени закон не садржи одредбе на основу којих би тужени били у обавези да тужиоцу, као лицу које је претрпело штету, накнаде исту, а на основу наведеног закона тужиоцу је од стране трећетуженог одобрена бесповратна новчана помоћ за претрпљену штету од предметне поплаве.

Према оцени Врховног касационог суда нижестепени судови су правилно применили материјално право када су одбили тужбени захтев тужиоца за накнаду штете.

Тужилац је у ревизији оспорио примену материјалног права, наводећи да специфичан облик одговорности државе постоји и онда кад је узрок настанка штете „виша сила“, те да обавеза Републике Србије произилази из Закона о коришћењу средстава за санацију и заштиту од елементарних непогода и Закона о ванредним ситуацијама. У ревизији истиче и да је трећетужена пропустила да, у року од 60 дана од дана настанка елементарне непогоде, поднесе Влади Републике Србије извештај о процени штете која је настала елементарном непогодом чији износ прелази 10 % националног дохотка оствареног на територији Општине Лајковац у 2013. години и поред тога што је тужиоцу издала потврду о висини настале штете, као и да се ради о немару и пропусту у одржавању речног корита реке Колубара услед чега постоји узрочна веза између штете коју је претрпео тужилац и пропуштања надлежних органа који нису извршили своје обавезе. Истиче и да се одговорност првотуженог огледа у пропустима да се предузму потребне мере како би корито реке Колубаре било подобно да прими већу количину воде, већ се његова активност сводила на кошење насипа, што је супротно чл. 23. и 32. Закона о водама. Тужилац указује да је вештак истакао да би до штете свакако дошло, али да би штета била мања да је урађено све што је предвиђено пројектима, те сматра да је претрпео штету која је настала због пропуста у раду тужених и да је поплава као елементарна непогода била предвиђена од стране надлежних органа и као таква не може представљати вишу силу, тим пре што се могла спречити и њене последице избећи, јер да су тужени предузели мере на које их

прописи обавезују до изливања реке Колубара у тако драстичној изражености не би дошло.

Наводи ревизије нису основани.

Чланом 172. Закона о облигационим односима прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Из цитиране одредбе Закона о облигационим односима следи да је за одговорност правног лица за штету коју проузрокује његов орган, која се заснива на принципу објективне одговорности, неопходно постојање узрочне везе између настале штете и радње односно пропуста органа правног лица у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Узроком се сматра она околност која је правно релевантна и која по редовном току ствари проузрокује такву последицу. У конкретном случају, током поступка је утврђено да је узрок настанка штете изливање реке Колубара као природни догађај који се није могао предвидети или спречити, односно ради се о елементарној непогоди као узроку који има особине више силе. У складу са теоријом адекватне узрочности за проузроковану штету, виша сила ослобађа одговорно лице обавезе накнаде штете ако је услед ње штета проузрокована. Дакле код чињенице обилних падавина, за које је вештачењем утврђено да се ради о хиљадугодишњим великим водама које корито реке Колубаре није било подобно да прими, које не би примиле ни пројектоване акумулације, да су изграђене, и код проглашене ванредне ситуације, у складу са којом су надлежни органи поступали, ради се о вишој сили као основном узроку настале штете због плављења ширег подручја, о елементарној непогоди која се није могла предвидети нити спречити, па је стога по оцени Врховног касационог суда правилан закључак нижестепених судова да тужени нису одговорни за насталу штету, те нису ни у обавези да исту накнаде тужиоцу.

Правилно другостепени суд квалификује узрок настале штете према одредбама Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“ бр 111/09, 92/11 и 93/12), који дефинише ванредну ситуацију као стање када су ризици и претње или последице таквог обима и интензитета да њихов настанак или последице није могуће спречити или отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби, због чега је за њихово ублажавање и отклањање неопходно употребити посебне мере, а елементарну непогуду као догађај хидрометеоролошког порекла проузрокован деловањем природних сила. Управо је у вези узрока штете проглашена ванредна ситуација због наступања елементарне непогоде – поплаве.

Ревидент се позива на обавезу Републике Србије да учествује у пружању помоћи јединицама локалне самоуправе за отклањање штета већег обима изазваних елементарним непогодама, и одредбу члана 130. Закона о ванредним ситуацијама, која се тиче извора финансирања система заштите и спасавања, те на обавезу трећетужене да у прописаном року поднесе Влади Републике Србије извештај о процени штете коју је тужилац трпео. Међутим, овим наводима не указује на пропусте тужених у спречавању или отклањању последица ванредне ситуације, односно наступања елементарне непогоде по имовину тужиоца.

Даље, ревидент образлаже да постоји специфичан облик одговорности која по друготуженог настаје сопственим обавезивањем путем закона и других општих аката у вези са настанком и последицама поплава које се предвиђају. Међутим, основ такве

одговорности мора бити конкретизован, односно да се тиче конкретних пропуста у предузимању законом или другим општим актима предвиђених мера у вези настанка и последица поплава. У поступку је утврђено да мере које су предвиђене, конкретно постојећи насипи, нису могли да изврше њихове одбрамбене функције, и да би до поплаве дошло и да су изграђене пројектоване акумулације по пројекту Института „Јарослав Черни“ из 1964. године. Тврдња ревидента да чињенице указују на немар и пропусте у одржавању речног корита реке Колубаре, нема упоришта у утврђеном чињеничном стању, према којем нису идентификовани пропусти тужених, а и да су ретензије, односно акумулације на којој нису спроведени сви радови изграђене према пројекту Института „Јарослав Черни“ 1964. године, до поплаве би свакако дошло, али уз мању штету. Непоткрепљене су доказаним чињеницама тврдње ревидента да се поплава могла спречити, и њене последице избећи да су тужени предузели мере на које их прописи обавезују, те да до изливања реке Колубаре у тако драстичној изражености не би дошло и тиме ни до настанка штете по тужиоца, чији су објекти знатно удаљени од речног корита. Утврђењем да би до поплаве свакако дошло, али уз мању штету, не доказује се да би дејство поплаве изостало у односу на објекте тужиоца. Код утврђеног чињеничног стања не произилази за основу тврдњу ревидента да је тужени Општина Лајковац пропустио да предузме одређене прописане мере превентивне заштите на водама другог реда из надлежности јединице локалне самоуправе, нити произилази одступање од предвиђених мера од стране првотуженог, у узрочно последичној вези са штетом по тужиоца.

Уз изнето стање ствари, стоји и правилан закључак другостепеног суда да ни према одредбама Закона о отклањању последица поплава у Републици Србији („Сл. гласник РС“ бр 75/14, 64/15 и 68/15-др Закон), нема основа захтеву тужиоца да се тужени обавезу на накнаду штете коју је претрпео као последицу поплаве, преко мера и критеријума за отклањање последица поплава кроз пружање помоћи и обнову, у прописаном поступку, које је тужилац већ остварио.

Стога су неосновани наводи ревизије да нижестепени судови нису правилно применили материјално право при одлучивању о основаности тужбеног захтева. У конкретном случају, као узрок штете нижестепени судови су утврдили вишу силу, а не пропусте у раду надлежних органа, с обзиром да би до изливања реке и настанка штете свакако дошло, све и да је изграђена планирана инфраструктура, а наводи ревидента да би штета била мања су апроксимативни и недоказани.

На основу изложеног, те како не стоје ревизијски наводи тужиоца, Врховни касациони суд је применом члана 414. Закона о парничном поступку одбио ревизију тужиоца као неосновану и одлучио као у ставу првом изреке.

Ставом другим изреке, одбијени су захтеви за накнаду трошкова ревизијског поступка, применом одредбе члана 153. Закона о парничном поступку, с обзиром да тужилац није успео у ревизијском поступку, а у погледу првотуженог не ради се о трошковима потребним ради вођења парнице у смислу члана 154. ЗПП.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић